

L'Ereta, partida del terme d'Almassora (Pna. Cast.) (XXIX, 138.5).

L'Ereta, partida del terme de Fondegulla (Pna. Cast.) (XXX, 3.14; 5.7).

L'Ereta, partida del terme d'Albaida (GGRV II, 5 10).

Les Eretes, grupet de masies a l'entrada de la Fageda d'En Jordà (Olot, Garrotxa), cap allà on bifurquen els camins que van d'Olot a les Preses i a la Cot.

En Toponímia el sentit de *era* apareix generalitzat a paratges més extensos, sovint de muntanya i aplicat a un replà, d'un vessant o d'una collada (cf. *DECat* III, 417a49-51). Cf. *Eramprunyà* infra. J. F. C.

ERAL i Torreneral

Eral, nom de persona antic, és l'origen del segon element del compost, *Torreneral* (escrit també *Torre Neral*), que avui és un llogaret agre. a Penelles, municipi de la Noguera, prop de La Fuliola (municipi d'Urgell).

Hauria estat ben natural veure en *-neral* l'adjectiu *ne(g)ral*, majorment a la vista dels topònims del Pirineu ripollès, *Faja-Ne(g)ral* i *Faja-Blanca* (cf. *faja* *FA-GEA*), dels quals ens dona informació el *DECat* (III, 850a12 ss.). Però el nom de lloc en qüestió s'esmenta en un doc. de 1122 com «Turre q. vocatur de *Erad*» i, així a part, Font Rius en el seu llibre *Cartas de pobl.* (II, 710 i n. 2) observa, evidentment basant-se en un doc. de 15-II-1125, que el nom antic d'aquesta localitat era *Torre Herall*. Com fa constar aquest erudit el comte Ermengol VI d'Urgell hi reafirma la concessió de la *Torre Almazcor* i algunes percepcions de la *Torre Herall* a Ramon Arnal. En el cens de 1359 hom escriu amb *-u*, *La Torre d'en Arau* (*CoDoACA* XII, 61), forma que ens assenyalava d'on prové la *n-* de *neral*. I tot això suggereix que estem en presència d'un nom de persona, *Eral*, d'origen germànic.

Partint del testimoni d'*Erad* a. 1122 es pot pensar que hi tenim un nom procedent de *HARI-HAD o *HARIAD, compost de HARI, un reflex de HARJA (Förstmann, 760) i de HAD, un reflex de HATHU (ib., 788), amb la *-d* esdevinguda *-y* i després *-l* segons el procés fonètic corrent *fornau* > *fornal*, *gauia* > *galta*, *raiu* > *arrel* etc., *guau* (WADU) > *gual*. D'altra banda, la forma *Herall* suggereix una base HAIROALD o HAIRALD, format de HARJA, a.-alt. ant. *Hari* «Heer» i *-(w)ALD*, és a dir, amb la mateixa terminació d'ARN(O)ALD i de la massa innombrable dels NPP en *-au* < -ALD. És ben sabut que aquest darrer nom, llatinitzat com ARNALDUS ha anat per les etapes de: *Arnaldo* > *Arnallo* > *Arnau(o)/Arnal(o)* > *Arnau*, i que apareix escrit com *Arnall* en alguns documents. De tota manera, la documentació dona peu a HAIR(O)ALD com a punt de partida. Notem, amb aquest motiu, que un reflex d'aquest nom, *Eraldum*, es dona en un doc. de 1038,¹ i, a més, que D. Kremer en el seu treball, *Die germanischen*

Personennamen in Katalonien, considera *Eraldo* com a un compost de HARJIS (gòt.), a.-alt. ant. *Hari* i *-(w)ALD* (*Est. Rom.* XIV, 1969, 142; xv, 1970, 48). Pel que fa a la forma en *-d*, *Erad* 1122, afegim que un resultat amb *-d* apareix algun cop per ultracorrecció en noms germànics en -ALD.²

La nostra documentació inclou ultra *Eraldum* 1038 i *Herall* 1125, un cas d'*Eyral*, que es dona en un doc. de 1044 com a propietari de Vilamulaca (*Esgl. Elna, Reg. Hist. Lgd.* v, 1520), i, a més, *Girberti Eral* 1188 (*Cart. Poblet*, 109), *La Torre d'en Arau* 1359, i «la albore d'en *Erau*» en el *Llibre de les vèlues de Castelló de la P.* de 1468 (Sz.Gozalbo). Endemés, Kremer duu aquests altres exemples, citant del *Cart. de Sant Cugat*: *Eral* 1044 (II, 240), *Eroallo* i *Erallo* 1075 (II, 344), *Erallo* 1129 (III, 89), *Eraldo* 1233 (III, 426), i, a més, *Eral* 1188 (*Cart. Poblet*, 181).

Es pot preguntar com és que *La Torre d'En Erau* (1359) acabà essent *La Torreneral*. Creiem que un factor secundari deuria entrar en joc en aquest desenvolupament. *La Torre d'En Erau*, pronunciada amb la divisió sil·làbica natural va esdevenir *La Torre de Nerau*, i llavors atesa l'afinitat de la *-y* i *-l* finals, *Ner-au* fou associat amb *ne(g)ral* 'negrenc', i així va fer que hom digués *Torre Neral* sense el determinatiu *de*. Observem que *neral* com a variant de *negral* és conegut en algunes bandes (*DECat* v, 898b30) com ho és també *ner*, *-e* com a variant de *negre*, *-a*, i que en la toponímia catalana es donen topònims com *Casterner* (< CASTELLUM NIGRUM), i el *Rumer*, que és el riu que separa Andorra d'Arcavell, prové de *Riuner*, i Alart en el seu *Involc* dona dels documents antics rossellonesos *Estan* (= *Estant*) *Ner* (a. 1007), *Gorg Ner* (a. 1073) etc. (*DECat* v, 899b23 ss.). J. G.

[En escriure aquest article oblidàvem que ja estava redactat a la lletra T- (s. v. *Torre-*) l'article *Torreneral*, redactat per En Coromines, amb un judici etimològic diferent. S'imprimeixen tots dos: perquè no hi ha inconvenient, i és bo, de donar a conèixer opinions discrepants sobre els problemes discutibles. En realitat segueixo creient que només *Eral* < *Erau* < *HERI(HAD)* és l'epònim de *Torre-n'Eral*. (*Herald* és un NP germànic parònim. El gran fet és que els NPP germànics donen sempre *-au* (no *-al*) en la nostra llengua. Kremer i Gulsoy pensen aquí massa en els fets occitans que no són iguals als catalans, ben establerts al llarg de l'obra present. J. C.]

¹ Veg. E. Junyent i Subirà, *Diplomatari i escrits literaris de l'abat i bisbe Oliba*, Barcelona, IEC, 1992, p. 219. — ² Així, per exemple, un doc. de 1084, inclòs en Font Rius (*Cartas de pob.* I) conté *Gonbad* i *Gonball* (*Gombau*), i *Artad* (pp. 67-68), i *Artal* al costat de *Arnal* en un de 1174 (p. 213), i *Gerad* (variant de *Guerald*, *Guerall* > *Guerau*) en un altre de 1102-1225 (p. 76), i en un doc. de 1174 tenim *Artad de Calders*. [Però admetre que *-ad* pugui resultar de *-ald* seria mala fonètica, inacceptable en la catalana i en qualsevol romànica. Hi ha alguna ultracorrecció de copista (baix llatí artificios, no català); però en realitat *Artad* i *Gerad* són també